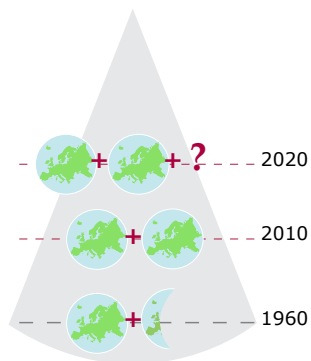

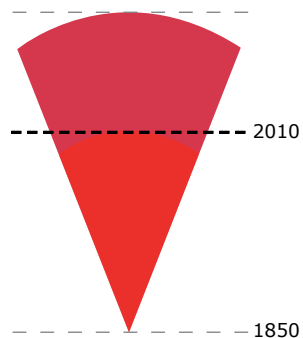
Globální rozměr

Na celosvětové úrovni hrozí 12 % až 55 % vybraných skupin obratlovců, bezobratlých a rostlin vyhynutí; úbytek volně žijících druhů obratlovců v letech 1970 až 2006 byl zvláště závažný v tropických oblastech (59 %) a ve sladkovodních ekosystémech (41 %) (Třetí globální výhled pro biologickou rozmanitost – GBO3, 2010). V současné době je chráněno pouze 0,7 % oceánů (Světová databáze chráněných oblastí – WDPA, 2010). Tempo úbytku tropických lesů se v letech 2000 až 2010 snížilo o téměř 20 % (Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO), zůstává však stále velmi vysoké: každoročně zmizí 13 milionů hektarů (což odpovídá ploše území Řecka). V tomto ohledu poptávka Evropy po přírodních zdrojích výrazně překračuje její hranice.

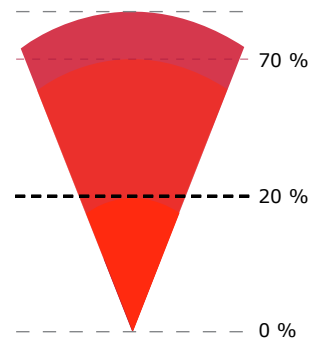

Ekologická stopa Evropy – zvyšující se globální dopad
Evropa v současné době spotřebovává dvakrát tolik, než zvládne vyprodukovat její půda a moře. Celosvětová síť organizací „Global Footprint Network“ zabývající se ekologickou stopou odhaduje, že ekologická stopa Evropy se za posledních 40 let zvýšila o 33 %. Je třeba, aby se Evropa globálním rozměrem své spotřeby zabývala.

'Za posledních několik století lidé způsobili, že rychlost vymírání druhů se zvýšila až tisíckrát oproti původnímu tempu, které bylo běžné v průběhu dějin Země.' (Posouzení ekosystémů na konci tisíciletí – MA, 2005).

Okyselování oceánů – první známky dopadu na potravní řetězec
Na celosvětové úrovni se kyselost oceánů zvýšila za posledních 150 let o 30 %, především v důsledku nárůstu emisí CO₂ (Program OSN pro životní prostředí – UNEP). Zvýšení kyselosti mořského prostředí má vliv na přežití mnoha mořských organismů, což zase může ovlivnit řadu druhů, které se jimi živí.

Korálové útesy – podceněná odpovědnost EU
Došlo již k zániku 20 % světových tropických korálových útesů, dalších 50 % je ohroženo. Více než 10 % světových korálových útesů se nachází v zámořských teritoriích členských států EU (Světový svaz ochrany přírody – IUCN).

Evropská agentura pro životní prostředí

Evropský scénář pro biologickou rozmanitost

Jak je na tom Evropa v roce 2010?

Existuje stále více důkazů, že mnoho ekosystémů se dostává nebo již dostalo do stavu, který není možno zvrátit. Stejně jako by zvýšení globální teploty o 2° C nad úroveň před průmyslovou revolucí vedlo ke katastrofické změně klimatu, měl by pokles biologické rozmanitosti pod určitou hranici dalekosáhlé důsledky pro samotné fungování planety. Tyto hranice stále ještě nejsou stanoveny, ale vědecké obci je již nyní jasné, že stávající rychlost ubývání biologické rozmanitosti ohrožuje budoucí kvalitu života občanů v EU a na celém světě (Evropská komise, 2010).

Druhy ohrožené vyhynutím

Až 25 % evropských druhů zvířat, včetně savců, obojživelníků, plazů, ptáků a motýlů, hrozí nebezpečí vyhynutí, a IUCN je tedy zapsala na regionální červený seznam ohrožených druhů EU.

Ekosystémové služby v EU

Ekosystémové služby se stále zhoršují

Má se za to, že se většina ekosystémových služeb v Evropě zhoršuje – nejsou již schopny poskytovat v optimální kvalitě a kvantitě základní služby, jako je opylení plodin, čistý vzduch a voda a kontrola záplav či eroze (projekt RUBICODE 2006–2009; nezahrnuje mořské ekosystémy).

Vývoj mezi obdobími

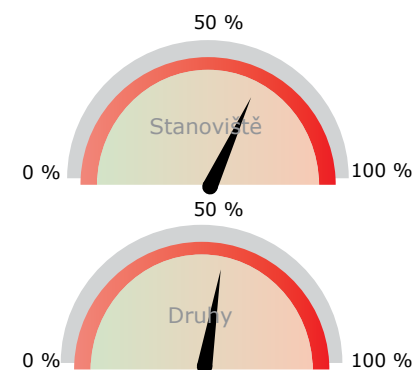
- ↑ Pozitivní změna mezi obdobími 1950–1990 a od roku 1990 až do současnosti
- ↓ Negativní změna mezi obdobími 1950–1990 a od roku 1990 až do současnosti
- = Nedošlo k žádné změně mezi danými dvěma obdobími

Ekosystémové služby	Zemědělské ekosystémy	Lesy	Louky a pastviny	Vřesoviště a křoviny	Mokřady	Jezera a řeky
Zásobování						
Plodiny/dřevo	↓	↑			↓	
Hospodářská zvířata	↓	=	=	=	↓	
Volně se vyskytující potrava	=	↓	↓		=	
Dřevěná paliva		=		=		
Rybolov					=	=
Akvakultura					↓	↓
Genetika	=	↓	↓	=	=	
Sladká voda		↓			↑	↑
Regulace						
Opylení	↑	↓	=			
Regulace klimatu		↑		=	=	=
Regulace škůdců	↑		=			
Regulace eroze		=	=	=		
Regulace vody		=		↑	↑	=
Čištění vody					=	=
Regulace rizik					=	=
Kulturní						
Rekreace	↑	=	↓	↑	↑	=
Estetický aspekt	↑	=	=	=	↑	=

Stav pro období 1990–současnost ■ Zlepšení ■ Smíšený vývoj ■ Zhoršení ■ Není známo □ Nepoužije se

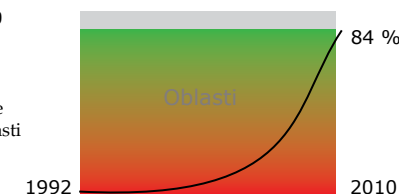
Špatný stav z hlediska ochrany

Má se za to, že 62 % stanovišť a 52 % druhů, na které se vztahuje směrnice EU o stanovištích, se nachází v nepříznivém stavu z hlediska ochrany (Evropská agentura pro životní prostředí – Evropské tematické centrum pro biologickou rozmanitost (EEA-ETC/BD), 2009).

Označování oblastí Natura 2000 – téměř dokončeno

Označování územních oblastí Natura 2000 v Evropě je téměř dokončeno. Mnohem více úsilí je třeba vyvinout pro námořní oblasti (EEA-ETC/BD, 2010).

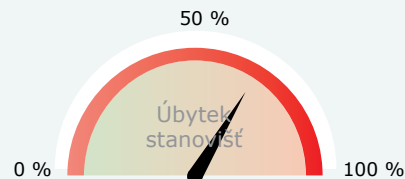

Ohrožení

Hlavními příčinami úbytku biologické rozmanitosti jsou změny přirozených stanovišť. K těm vedou především: systémy intenzivní zemědělské produkce a opouštění půdy, stavebnictví a doprava (fragmentace), nadměrné využívání lesů, oceánů, řek, jezer a půd, zavlečení nepůvodních druhů, znečištění a — ve zvyšující se míře — změny klimatu. Jakákoli politika, která má účinně zachovávat a obnovovat biologickou rozmanitost v Evropě, se musí těmito hrozbami zabývat.

Úbytek stanovišť — zásadní problém

70 % druhů hrozí nebezpečí, že přijdou o svá stanoviště (IUCN). Množství ptactva žijícího na zemědělských půdách se v letech 1990 až 2007 snížilo o 20–25 % (Eurostat, 2010).

Nadměrné využívání — potřeba vyšší udržitelnosti

30 % druhů je ohrožováno nadměrným využíváním (IUCN). Například: 88 % populací ryb je loveno nad úroveň maximálního udržitelného výnosu (Mezinárodní rada pro průzkum moří – ICES, 2008) a 46 % mimo bezpečné biologické limity, což znamená, že nemusí dojít k opětovnému obnovení jejich stavů (Evropská agentura pro životní prostředí – EEA, 2010).

Znečištění — zlepšení v některých oblastech

Ačkoliv v některých oblastech došlo ke zlepšení, 26 % druhů je ohroženo pesticidy a umělými hnojivy, jako jsou dusičnany a fosforečnany (IUCN).

Invazivní nepůvodní druhy — stále častější jev

22 % druhů je ohroženo invazivními nepůvodními druhy (IUCN).

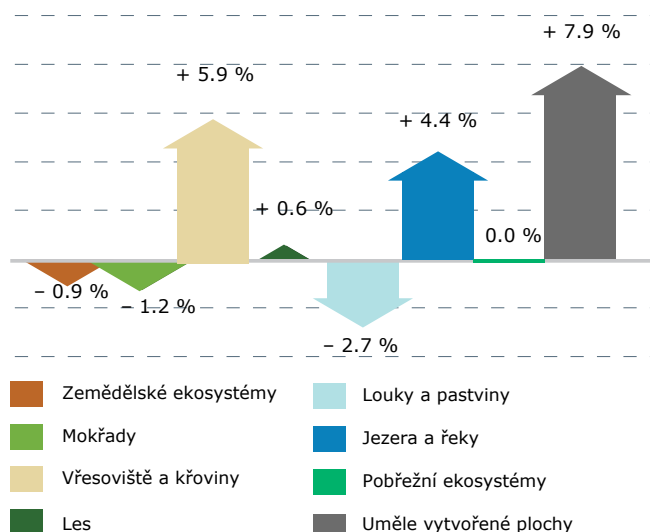

Změny klimatu

Jsou pozorovány změny rozmístění stanovišť a druhů a také rozšiřování pouští. Změny klimatu se podílejí na dalších hrozbách a často je zhoršují.

Ekosystémů

Změny ekosystémů v letech 1990 až 2006

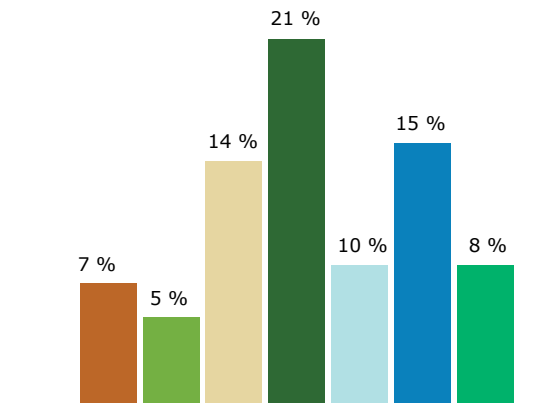

Nadále přicházíme o přírodní oblasti

Nejnovější inventář krajinného pokryvu podle klasifikace Corine („Corine Land Cover inventory“ – EEA, 2010) ukazuje, že se nadále rozšiřují umělé plochy (např. růst měst, infrastruktura) a opuštěná půda na úkor zemědělské půdy, luk a pastvin a mokřad v celé Evropě. Přirozené louky a pastviny se nadále mění na ornou půdu a zastavěné oblasti. Úbytek mokřadů se zpomalil (téměř 3 % zmizela v posledních 16 letech), ale v Evropě zanikla více než polovina mokřadů již před rokem 1990. Rozsáhlé plochy zemědělské půdy se mění na různé typy intenzivnějšího zemědělství a částečně na lesy.

Využívání přírodních zdrojů současným tempem stále snižuje biologickou rozmanitost a poškozuje ekosystémy. K zastavení tohoto úpadku nestačí pouze označit chráněné oblasti. Problematiku biologické rozmanitosti je třeba dále začlenit do dalších příslušných politik (zemědělství, rybolov, energetika, doprava, strukturální politiky a rozvoj). Za účelem sledování vývoje a vyhodnocování trendů po roce 2010 vytvořily Evropská agentura pro životní prostředí a Evropská komise „referenční scénář“ — stručný přehled současného stavu biologické rozmanitosti, aby vznikla určitá základna zahrnující důkazy potřebné k okamžitému posílení činnosti EU zaměřené na řešení globální krize biologické rozmanitosti. Více informací naleznete na: www.biodiversity.europa.eu.

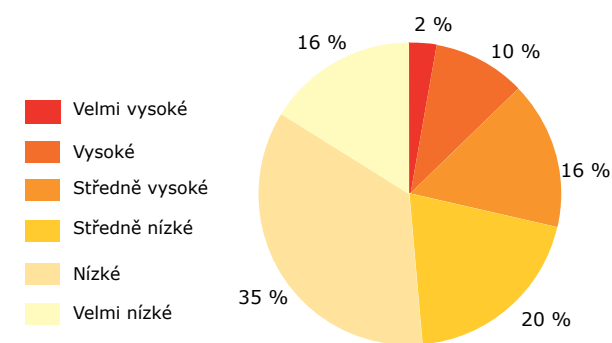
Příznivý stav stanovišť z hlediska ochrany

Stanoviště v ekosystémech — celkový špatný stav z hlediska ochrany

Zpráva o pokroku podle článku 17 směrnice EU o stanovištích za období 2001–2006 ukazuje, že stav druhů a stanovišť typických pro hlavní ekosystémy je z hlediska ochrany špatný. V závislosti na ekosystému tvoří podíl stanovišť v příznivém stavu z hlediska ochrany 5 až 21 %.

Fragmentace v EU-27 (% celkové plochy)

Fragmentace krajiny ohrožuje zelenou infrastrukturu EU

Fragmentace téměř 30 % území EU-27 je středně vysoká až vysoká v důsledku urbanizace a rozvoje infrastruktury. Fragmentace ovlivňuje propojenost ekosystémů a jejich zdraví a schopnost poskytovat služby (Evropská agentura pro životní prostředí, Evropské tematické centrum pro využití půdy a prostorové informace (EEA, ETC/LUSI, 2010).